

До председателя на научно жури

доц. д-р Марин Русев

СУ Св. Климент Охридски

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. д-р Петър Михайлов Стоянов, член на научното жури, Геолого-географски факултет, СУ Св. Климент Охридски.

Относно: конкурс за „доцент” в научна област на висшето образование по 4.4. Науки за земята (Културна и политическа география на страните), обявен от СУ Св. Климент Охридски в ДВ, бр. 88 от 13.11.2015 г.

1. Данни за конкурса

Конкурсът е обявен съобразно изискванията на ЗРАСРБ. Няма допуснати нарушения. По конкурса има един кандидат: гл. ас. д-р Николай Любомиров Попов, преподавател в катедра „Регионална и политическа география”, Геолого-географски факултет, СУ Св. Климент Охридски, живущ в . София, ул. Г. С. Раковски, № 193, вх. В, ет. I.

2. Данни за кандидата

Николай Попов е роден на 19.01.1980 г., гр. София. Завършил е през 1997 г. 7-мо СОУ „Св. Седмочисленици”, София, през 2001 г. висше, бакалавър: СУ „Св. Кл. Охридски”, Геолого-географски факултет (специалност География), а през 2003 г. - висше, магистър: СУ „Св. Кл. Охридски”, Геолого-географски факултет (магистърска програма Регионална и политическа география). От 2003 г. до сега е учител по география и икономика в Първа английска езикова гимназия, София. От 2005 г. е асистент в катедра Регионална и политическа география, от 2008 г. е старши асистент (катедра Регионална и политическа география), от 2009 г. доктор по шифър 01.08.13, География на

страните (Регионална и политическа география), а от 2009 г. главен асистент в катедра Регионална и политическа география. Владее английски и руски, ползва португалски и италиански. Има компютърни умения по програмите Word, Excel, Power Point.

От 2013 г. до сега гл. ас Николай Попов е член на Националната комисия за организиране и провеждане на Националната олимпиада по география и икономика. Членува също от 2013 г. в Българското геополитическо дружество, от 2014 г. в Асоциацията на професионалните географи и регионалисти, от 2015 г. в Българското географско дружество.

Гл. ас Николай Попов е участвал в разработването на 9 научни проекта (към ФНИ на СУ) като член на екип. Разработвал е нови учебни програми. Ръководил е много дипломанти, успешно защитили. Рецензирал е редица бакалавърски и магистърски дипломни работи.

3.Описание на научните трудове

Цялото научно творчество на гл. ас. Н. Попов до сега (самостоятелно и в съавторство) възлиза на 31 публикации, от които: 2 монографии, 1 учебник, 20 статии, студии и доклади. Публикациите след придобиването на научната и образователна степен „доктор” са 14, в т.ч. 2 монографии, 2 глави в учебник, 16 статии, студии и доклади. Предвид на това, че едната от монографиите представлява отпечатване на дисертацията за придобиване на научната и образователна степен „доктор“, ще отпадне от реценциране тук.

Списъкът на публикации е генериран от системата „Авторите”, тъй като кандидатът вече заема академична длъжност в СУ „Св. Климент Охридски”. Същите могат да се систематизират в следните раздели (съобразно списка от публикации, представен от кандидата):

- Политическа география и геополитика: А1, А2, А4, А5, А7, А8, А10, А11, А12, А13, А14, А15, А18, А20, А21, А23;

- Регионална география: А3, А6, А9, А16, А17, А22, А24, А26, А27, А28, А29, А30, А31;

- На границата на Културната, Политическата и Регионалната география: А20, А23, А25, А31

4. Научни приноси

Научните приноси на гл. ас. Н. Попов след придобиването на научната и образователна степен „доктор” са преди всичко в сферата на политическата и регионалната география, което отговаря на изискванията за кандидатите по конкурса. Те имат теоретико-методологичен, емпиричен и научно-приложен характер. В изследванията му доминират историческата политическа география и геополитика, както и политическата география като геоконфликтология (кипърски проблем, ирландски проблем).

Научните приноси са преди всичко в:

- Приложение на културно-цивилизационния подход в пространственото изследване на Средиземноморския регион;
- Географски анализ на определени страни с отчитане на техните културно-исторически и политико-географски особености;
- Извеждане на необходимостта от изследването на колониалната и неоколониалната тематика в теоретичен и практико-приложен план чрез процесите на глобализация и регионализация на пространството;
- Разкриване на значението на историческия подход в областта на политическата география и геополитиката.

Забелязаните цитирания са 4, всички в монографии. Научните публикации на гл. ас. Н. Попов се отличават със стегнат научен стил. В конкурса за доцент той се представя с монографията си „География на Средиземноморието. Културно-цивилизационно пространство, средиземноморски страни. София, 2015. Това е труд, който запълва важна празнина в научната географска литература у нас. Книгата е особено подходящо учебно пособие за водената от него дисциплина

Социално-икономическа география на средиземноморските страни пред бакалаври в специалност География на СУ, ГГФ. Трудът е структуриран в 3 раздела: теоретична, обща и регионална част.

В теоретичната част се подчертава единния характер на географската наука и необходимостта от интердисциплинарен анализ на границата на географията с историята, философията, културологията, като е подчертано значението на културно-цивилизационния подход в географските изследвания. Дискутират се понятия като култура и цивилизация и връзката им с географското пространство.

В общата част се разглежда културно-цивилизационното пространство на Средиземноморието – географска структура на Средиземно море (акватория, брегова линия, вътрешни морета, протоци, канали, острови), средиземноморската урбанизация, архитектура, климат, ландшафти, земеделие, културни традиции, етноси, езици, религии. Акцентира се върху историческото развитие на средиземноморските цивилизации и култури, на формирането на съвременната политическа карта на региона, разглеждат се също интеграционните процеси и съвременните проблеми.

В регионалната част са представени всички 21 страни от Европа, Африка и Азия с излаз на Средиземно море. Приложен е съкратен вариант на „схемата на Барански“ при анализа на отделните страни: географско положение и граници, природни условия и ресурси, историческо развитие и политическо управление, общество и урбанизация, секторна и териториална структура на стопанството. Специално внимание се отделя на значението на всяка страна като туристическа дестинация.

Критичните ми бележки са по-скоро препоръки за прецизиране на някои въпроси в труда:

- Подялбата на географията от автора на обща и регионална според обхвата на изследвания обект (с. 12) е твърде опростена. Научната обосновка на това разделяне е направена още от известния методолог на географската наука А. Хетнер,

- в чиято основа лежи идеята за номотетиката и идиографията;
- Приведената фигура за мястото на географията на страните в структурата на географията (с. 16) е също твърде опростена, без да се взема под внимание т. нар. „слоеста концепция” на Хетнер (фактически гл. ас Н. Попов я прилага в гл. 3 за средиземно-морските страни в леко изменен вид). Представената тук схема (фиг. 1) може да се отнесе по-скоро за мястото на т. нар. интегративна география, за която тече дискусия през последното десетилетие в западната география;
 - Културно-историческият подход в странознанието не е съвсем нов, трябва да се види дискусията за положителните и отрицателните страни на този подход в руско-съветската география за т.нар. „схема на Барански”, и най-вече критиката и предложенията за промени в нея;
 - В обширния анализ на понятието култура и цивилизация не са приведени все пак елементите на културата (според вижданията в различните школи), както и за същността на културното пространство, респ. културния регион. Все пак има разлика между съдържанието на региона в Културната география от една страна и Регионалната география от друга;
 - Ако претенциите на монографията са за регионално-географско представяне на Средиземноморието, то в гл. 2 следва да се представи освен културното, но и социалното и икономическото пространство (още повече, че такъв подход е следван в гл. 3 при страните!);
 - Трябва да се обоснове регионално-географската подялба на Средиземноморието. Южното и Източното Средиземноморие са представени чрез традиционната културна подялба на Арабския свят на Магреб и Машрик, но тук тя се отдалечава от техните очертания: Магреб (*араб.* Запад) включва Мароко, Алжир и Тунис, понякога (!) и Либия (т. нар. Голям Магреб даже и Мавритания и Западна Сахара, които пък не са

средиземноморски страни), но никога Египет (той е част от Машрик!); Съвременен Машрик (*араб. Изток*) включва Египет, Ирак (несредиземноморска страна!), Сирия, Ливан, Палестина (но не и Израел!). Така всъщност и при двата случая имаме страни без излаз на Средиземно море. Също представеният като Западноевропейски подрегион е всъщност Южноевропейски;

- Не е ясно защо в гл. 3 прегледът по страни започва с Турция (вероятно авторът е имал предвид Балканските страни) и защо страните не са групирани по очертаните от него субрегиони на Средиземноморето.

5. Преподавателска работа

Гл. ас. Н. Попов води следните лекционни и семинарни курсове в и извън университета:

В Геолого-географски факултет на *бакалаври*: Регионална социално-икономическа география на Западна Европа, Америка и Азиатско-Тихоокеанския регион, Регионална география на избрани страни, Регионална социално-икономическа география на света, Съвременни регионални и глобални проблеми на човечеството, Социално-икономическа география на средиземноморските страни, Социална и икономическа география на страните от Латинска Америка;

на *магистри*: Политическа карта на света – основни етапи и съвременна структура; Етно-конфесионална структура на Балканския полуостров; Регионална география на страните;

В Исторически факултет на *бакалаври*: Социална и икономическа география на страните;

В Биологически факултет на *бакалаври*: Социална и икономическа география на страните;

Във Факултет по класически и нови филологии на *бакалаври*:

География на кавказките страни;

В Център по образователни услуги: Основи на геополитиката.

Гл. ас. Н. Попов се отличава със скромност и ерудираност в работата си. Неговите учебни занятия се посещават с голям интерес от студентите. Значителна част от изследванията и публикациите му са на базата освен на проучвана научна литература, но и на собствени изследвания проведени в съответния регион/ страна.

С оглед повишаването на неговата квалификация на преподавател и научен изследовател ще си позволя да му препоръчам:

- Постепенно да наблегне в своите изследвания на приложната география;
- Да премине от историческа политическа география към съвременна политическа география, насочена към изследване на пространствено-въздействащата дейност на държавата;
- Да специализира в европейски университети и научно-изследователски институти;
- Да участва в международни конференции в чужбина.

6. Заключение

На базата на представените резултати и съобразно изискванията на чл. 24 (1) на ЗРАСРБ и чл. 53 (1) на ППЗРАСРБ препоръчвам на уважаемото научно жури и на членовете му да присъдят на гл. ас. Николай Попов научното звание ДОЦЕНТ.

София, 10.03.2016 г.

Изготвил рецензията:

(проф. д-р П. Стоянов)